

vanskega bože bratovščine, dokler nismo bili vsi — ti!

Koprivnici in pobratimiji je sledila pred črno kavo še enkrat politika. Zdravice so razgrele duhove in pred črno kavo je že zastopal vsak svoje stališče. Črnokavnih političnih razgovorov se nisem hotel več udeleževati, da ne bi prekršil gostoljubnosti, sem pel rajši slavo hrvatskemu ženstvu.

Po vseh koprivnicah, kar sem jih doživel v najnovejšem času med brati Hrvati, smo se razšli vsikdar v največji bratski slogi in v trdni zavesti, koliko smo storili za mili nam narod in domovino, koja nam naj poživi veliki jugoslovanski bože!

*

Hriberski.

Grad „Dokstein“.

Omenjeni grad je nekda stal pri Dravogradu, nadloga in šiba obsežnega področja, ki je segalo tudi še v pohorske hribe.

Pod pritiskom raznih graščakov, zlasti zadnjega Kometarja, so kmetje veliko trpeli. Stiskali so jih z desetino, tlačili so jih z roboto. Ne glede na težek položaj, v katerem so kmetje obupovali, kadar so se letine izjalovile, so ti mogotci ostali pri iztirjanju neizprosni in kruti. Grajski hlapci so jim izpred nosa iztrgali neusmiljeno borne pridelke, kmet siromak se ni imel kam pritožiti. Če se je količkaj upiral, je bil tepen ali pa vržen v podzemeljsko ječo. Prav izrecno hudo so postopali takrat s fanti, ki so jih takrat še lovili v vojake; takrat vojaščina še ni bila vseplošna dolžnost. Zato so mračne pohorske šume dajale za nabor zrelih fantom kolikor toliko zavetje, kamor so ubežali pred vojaško sukno. Nekaterim se je res posrečilo jo unesti, toda večinoma so jih prej ali slej polevili nalašč zato plačani grajski podrepaniki.

Na posebnem zloglasu med tukajšnjim narodom je bil neki Kašner iz Vuzenice in njemu zvesti sodrug Poltnik. Gorje uskoku, ki sta ga ujela. Slišal sem od starih ljudi, da je bil na »Doksteinu« privezan k stehru in tepen kakor pes, nato pa hajdi k regimentu v Celje ali Maribor, ne da bi se smel doma posloviti.

To batinanje in kruto postopanje je še bolj podžigalo fante k pobegu. Strahu jim je dodajalo še dejstvo, da se pri vojakih ž njimi nič boljše ravnało ne bo. V vojaški službi je vojak-obtoženec moral skozi šibe. Po dvajset ali še več vojakov se je vstopilo v vrsto s šviglom v roki. Obtoženi je moral skozi celo vrsto. Vsak vojak je potegnil po njem. Službeni rok se je raztezal skozi dobo 8 do 12 let. Iz teh ozirov je jasno, čemu so se fantje ogibali vojaščine na vse kriplice. Šele z letom 1848 se je uvedla vojaščina kot dolžnost. S tem se je okrnila prej neomejna oblast gradov, prenehala je tlaka, kmetu je sinilo zlato solnce toliko zaželjene svobode ...

Spomini jarma in krivic iz teh težkih časov se čimdalje bolj izgublajo med zdajšnjimi rodovi. Le še kak starček ali ženica še ve kake odlomke iz te za kmeti stan tako mračne dobe. Najbolj se drže še med pohorskim narodom spomin na zloglasnega preganjalca fantov, hrusta Kašnerja. Največ se še govori o njegovi smrti.

Ko je umrl, ga napačajo, v hiši se je zbrala množica ljudi, kakor je običajno. Ob 11. uri se nenadoma otvorijo vrata in v sobo planejo štiri črni psi. Zbrani so malone od strahu skoprneli. Do zadnjega izginejo vsi iz sobe vsak na svoj dom. Le nekaj mož se opogumi ter si drzne skozi okno pogledati, kaj se dogaja. Psi se povspnejo na zadnje šape, obrnejo mrtvecu glavo k nogam, nakar mu jamejo v usta vlivati zlato in srebro. Bajе ono krivično potom oderuštva od kmetov izžeto.

V tako črni luči je bil in je tu in tam še zapisan zloglasni Kašner med pohorskim narodom. Koliko je resnice na tem, sodi vsak sam.

Cene in sejmska poročila.

Vrednost denarja. 1 dolar 56.89 Din, 1 šiling 8 Din, 1 nemška marka 13.56 Din, 1 og. pengö 9.91 Din, 1 švicarski frank 10.95 Din, 1 angleški funt 276 Din, 1 francoski frank 2.22 Din, 1 češka krona 1.08 Din, 1 italijanska lira 2.98 Din.

Mariborsko sejmsko poročilo z dne 27. 11. 1928. Prignanih je bilo: 9 konj, 8 bikov, 99 volov, 292 krav in 10 telet, skupaj 418 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 7.75 do 8 Din, poldebeli voli od 6.75 do 7 Din, plemenski voli 6 do 6.50 Din, bikji za klanje 6 do 7 Din, klavnice krave debele od 6.50 do 6.75 Din, plemenske krave 5.75 do 6 Din, krave za klohasarje od 3.50 do 4 Din, molzne krave od 5.50 do 6 Din, mlada živina od 7.75 do 8 Din. Prodalo se je 203 komadov, od teh za zvoz v Italijo 11 komadov, v Avstrijo pa 28 komadov.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 23. novembra 1928 je bilo pripeljanih 260 svinj, cene so bile sledeče: mladi prašiči 5 do 6 tednov stari komad 80 do 125 Din, 7 do 9 tednov stari 225 do 250 Din, 3 do 4 mesece 360 do 450 Din, 5 do 7 mesecev 400 do 500 Din, 8 do 10 mesecev 580 do 700 Din, 1 leto stari 1000 do 1400 Din, 1 kg žive teže 10 do 12.50 Din, 1 kg mrtve teže 16 do 18 Din. Prodejnih je bilo 206 svinj.

Mariborski tržni dan. Občinstvo mariborske okolice se opozarja, da bo tateđenski tržni dan v Mariboru v petek, dne 30. nov., ker se vrši v soboto, dne 1. decembra, velika jubilejna slavnost osvoboditve Maribora.

Cene lesu so ostale proti prejšnjemu tednu neizpremanjene.

Cene sena in slami na mariborskem trgu: 100 kg sena 130 do 165 Din, otava 130 do 140 Din, slama 60 do 75 Din.

Žitne cene. Dvig cene za pšenico se ni ustavil, marveč dnevno še napreduje. Danes velja gornjebačka pšenica že 250 Din nakl. postaja, decembersko blago pa 255 Din na

istih postajah. Opažamo pa v naših krajih, da je povpraševanje odnehalo in da je kupčije vsak dan manj. Pšenica je nategnila nekoliko tudi cene za pšenično moko, tako da velja srednja bačka znamka 365 naklad. postaja. Položaj za koruzo je enako čvrst, vendar je ta predmet za naše kraje skoraj brez vsakega interesa. Na ponudbo je sremški krmilni jačmen 67-68 kg po 262.50 nakl. postaja, vendar brez kupca. Ostali produkti so nespremenjeni. — V Ljubljani notirajo: Deželni pridelki. (Vse samo ponudbe slov postaj, plačljivo 30 dni, dobava promptna): pšenica bačka 80 kg 2% 290—292.50, za dec. 292.50—295, za januar 300—302.50, rž 72—74 kg 295—297.50, oves bački ali slavonski 295—300, koruza popoinoma suha 365.50—370, laplatska ocarinjena Ljubljana 315.50—320, jačmen bački 315.50—320, moka 0 g vagon blago franko Ljubljana, plačljivo pri odjemu 430—435. Zaključek 2 vagona koruze. Tendanca nespremenjena.

*

Gospodarska obvestila.

Kmetijska podružnica Maribor in okoliš ima svoj letošnji občni zbor v nedeljo, dne 9. decembra, ob 9. uri dopoldne v dvorani Vinarske in sadjarske šole. Poleg važnega predavanja višjega živinozdravnika gospoda Pirnata o pomenu najprimernejše živinske pasme sta na dnevnem redu tudi volitvi novega odbora in delegatov za skupščino. Vsak ud Kmetijske podružnice je dolžan, udeležiti se občnega zbora. Ako bi pa radi pre-slabe udeležbe bil nesklepčen, bi ne bil več možen drug občni zbor pred sestankom skupščine v Ljubljani, ki je določen za 28. decembra, in bi se naša podružnica ne mogla udeležiti volitve novih štajerskih odbornikov Kmetijske družbe. Zato je nujno potrebno, da na občnem zboru dne 9. decembra noben ud naše podružnice ne izostane!

Knjigovodski tečaj v Celju od 3. do inkl. 6. decembra priredi Zadrúžna zveza, pododbor v Mariboru, v prostorih nove palače Ljudske posojilnice v Celju. Vabljeni tajniki in člani načelstev in nadzorstev posojilnic!

Orglarska šola v Celju. Kakor lanskó šolsko leto, tako se vrši tudi letos predavanje na celjski šoli o zadrúžništvu in knjigovodstvu hranilnic in posojilnic. Predavanja oskrbuje Zadrúžna zveza v Ljubljani. — Brez dvoma bodo udeleženci od predavanj odnesli mnogo koristi kot knjigovodje pri zadrugah.

Gospodinjški tečaj v Celju se vrši letos zopet v prostorih okoliške osnovne šole in se začne dne 10. decembra. Pouk bo trajal deset tednov in je brezplačen. Dekleta, ki se želijo tečaja udeležiti, se naj prijavijo v dopoldanskih urah v pisarni, ali v 4. a razredu okoliške šole do dne 6. decembra.

Otvoritev mlekarstvo sirsarskega tečaja na obl. špeciđalni kmet. šoli za mlekarstvo v škofjiloki. Uprava obl. špeciđalne kmetijske šole za mlekarstvo v škofjiloki javlja tem potom, da se otvori na tej šoli dne 10. januarja 1929 nov desetmesečni, odnosno

pololetni mlekarstvo sirarski tečaj, ki traja s sedemdnevno presledkom za katoliško Velikonoč in enomesečnimi šolskimi počitnicami v mesecu avgustu do 10. decembra 1929. — Strokovni pouk na tečaju je teoretičen in praktičen. Teoretični pouk obsega 15 predmetov, med njimi deset strogo strokovnih predmetov (iz mlekarstva) in iz splošne kmetijske stroke. Prosilci izven ljubljanske oblasti plačujejo šolnino in vzdrževalnino ali sami ali pa so štipendisti svojih samoupravnih teles, odnosno ministrstva za poljedelstvo in vode. Ljubljanski oblastni odbor jih eventuelno tudi lahko oprosti od plačevanja šolnine (1000 Din). Sprejemni pogoji za vse prosilce za: 1. Državljanstvo S-HS. 2. Z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. (Prosilci z dokazano daljšo prakso v mlekarstvu, nadalje prosilci absolventje kmetijskih šol in odlični učenci osnovnih šol uživajo prednost pri sprejemanju. 3. Starost nad 17 let in ne preko 25 let. 4. Moralna neoporečenost. 5. Pri nedoletnih prosilcih dovoljenje staršev ali njih namestnikov. 6. Popolna fizična usposobljenost; pred vsem se zahteva, da prosilci ne boleajo na tuberkulozi ali kateri drugi prenosljivi bolezn. Prosilci, ki se hočejo vzdrževati iz lastnih sredstev, naj vložijo najkasneje do 29. dec. 1928 prošnjo za sprejem na mlekarstvo sirarski tečaj neposredno pri upravi obč. špec. kmetijske šole za mlekarstvo v Škofjeloči. Prosilci pa, ki si obetajo podporo od samoupravnih oblasti, odnosno od ministrstva za poljedelstvo in vode, naj vložijo prošnjo za sprejem posredno preko svojih oblastnih odborov, odnosno ministrstva za poljedelstvo.

Brezvestna demagogija. V laškem okraju so pričeli v zadnjem času neki brezvestni demagogi z neumno in hudobno agitacijo proti naši stranki zaradi trgovinske pogodbe z Avstrijo. Ne hoto tukaj odgovarjati na splošne trditve nasprotnikov zaradi trgovinske pogodbe, saj je narodni poslanec Žebot v predzadnji številki »Slovenskega Gospodarja« že zadevo opisal. Hudobne in namenoma v škodo kmeta pa so trditve, da se bo pri enem volu zvišala carina za 1000 D ter da bo cena volom padla od dšesdanje cene 8 Din na 6 Din «0 para. Zvišanje carine je malenkostna, še ni stopilo v veljavo in se bo zato živina izvažala tem bolj v druge države, na primer v Nemčijo, Švico itd. Agitacija brezvestnih ljudi je pa preračunana na to, da bi mesarji že sedaj dobili živino po najnižji ceni na škodo kmeta. Bo treba take brezvestne ljudi javno priobčiti, oziroma jih je dolžna kaznovati oblast, ker s svojim govorjenjem škodujejo ljudstvu, pred vsem kmetu.

Erjavec Fr.: »Zgodovina katoliškega gibanja na Slovenskem«, Ljubljana 1928. Izdala in založila Prosv. zveza. Strani 336. Cena broširanemu izvodu 50 Din, vezanemu pa 70 Din. Dobi se knjiga v Cirilovi tiskarni v Mariboru.

DELOVANJE DELEGACIJE PROIZVAJALCEV ČILSKEGA SOLITRA.

Že od leta 1919 obstoji v naši državi zasebni zavod pod imenom Delegacija proizvajalcev čilskega solitra, ki ima svoj sedež v Beogradu, Vuka Karadžiča ulica 6, podzastopstva pa v Osijeku, Zagrebu, Ljubljani in v Splitu.

Ta zavod se ne bavi z nikako trgovino, ampak ima nalogo, da poduči naše kmetovalce o veliki koristi, ki jim nudi uporaba najboljšega umetnega gnojila — čilskega solitra. To gnojilo se uporablja za gnojenje različnih kulturnih rastlin že okrog 100 let in je zato najstarejše umetno gnojilo na svetu, če izvzamemo mavce. Uporablja ga za gnojenje ves svet, ki ga vsega dobiva iz južnoameriške države Čile. Tako ga je ta država izvozila v enem letu (od 1. julija 1927 do 30. junija 1928) 2.872.692 ton po 1000 kg, torej skoro 29 milijonov stotov. Ta številka nam dovolj jasno priča, kak pomen ima to gnojilo za svetovno kmetijsko produkcijo.

Tudi naša država je po vojni začela uporabljati to dušičnato gnojilo, četudi še v manjši meri, vendar vsako leto več, kakor je razvidno iz teh-le številke: V letu 1920-21 je bilo pri nas uporabljenih le 10 vagonov po 100 stotov, leta 1921-22 pa 16 vagonov, leta 1922-23 že 40 vagonov, leta 1923-24 pa 60 vagonov, leta 1924-25 130 vagonov, leta 1925-26 164 vagonov, leta 1926-27 200 vagonov in l. 1927-28 že 250 vagonov.

Te številke jasno pričajo, kako so se začeli kmetovalci zanimati za to dušičnato gnojilo in kako raste njegova uporaba.

Zanimivo je tudi dejstvo, da je nad polovico tvornic čilskega solitra v Čile v rokah dalmatinskih Hrvatov, ki zapošlujejo nad stotisoč naših ljudi. Že to dejstvo tvori nekako vez med našo državo in daljno ameriško pokrajino.

Namen delegacije proizvajalcev čilskega solitra je, podajati nasvete o uporabi tega gnojila in vseh drugih umetnih gnojil, nuditi potrebna navodila o pravilnem obdelovanju zemlje in o gnojenju in oskrbovanju vseh naših kulturnih rastlin. Povdariti namreč treba, da nikakor ne zadostuje, le trositi umetna gnojila, ampak izvesti tudi vsa ona dela, ki so potrebna, da se more-rastlina nemoteno razvijati in primerno prehranjevati.

Delegacija skuša torej med kmetovalci vzbuditi zanimanje za umno kmetovanje s podajanjem naukov in nasvetov, z brezplačno podelitvijo knjižic in letakov o gnojenju in kulturi rastlin itd. Njenemu strokovnemu delovanju se je v zvezi z enakim delom drugih sličnih zavodov in kmetijskih korporacij posrečilo zelo dvigniti uporabo vseh umetnih gnojil v državi. Tako je znašala skupna uporaba vseh vrst umetnih gnojil v letu 1925 — 4128 vagonov, v letu 1926 že 4885 vagonov in v letu 1927 celo 5348 vagonov. Te številke nam jasno govore, da vendar napredujemo.

Listnica uredništva.

Hajdina pri Ptuj: Osebna zadeva, je tožljiva in sploh ne spada v časopis. — **Selnica ob Dravi:** Pismo s svinčnikom in nerazumljivo. — **Gajovići:** Vaš dopis je preveč krajevnega značaja in bi hudo razburkal ljudi. — **Slatina-Radenci, Pirešič apri Žalcu, S Pohorja** in članek o hmeljarjih prihodnjič.

ZA RAZVEDRILO

Zakonski spor. — Ki se je spril z ženo, prinese ona zajutrek, rekoč: »Na, kavo, sicer je res hladna, toda v tvojem vročem telesu bo že zavrela!« — Mož: »Izgini! Imam tebe v želodcu.« — Žena: »Dobro, pa popij še kavo, saj veš, da žena in kava sta rada blizu skupaj!«

Vinska kupčija: Kupec: »Ali jamčite, da je to vino tudi pristno?« — Kmet: »Lahko, saj pravi sosed, da sem mu dal premalo vode!«

Na izprehodu. Dva profesorja sta se šetala po ulici. Prvi je dokazoval in navajal drugemu številke, koliko let je svet že stal pred Kristusovim rojstvom. Drugi je nikal z glavo in mu trditve izpodbijal. Prišedša blizu mestnega parka, reče drugi: »Kaj bi se pričkala, pustiva prazgodovino in vzemiva novejšo čase. Se-li še spominjaš, ko je pred tremi leti stal tukaj cirkus, ravno na tvojem mestu je osel številke udarjal.« — Prvi profesor: »Res, spominjam se, tako približno na tvojem mestu pa je opica žlobudrala!«

Dobro opozerilo. Kmet, ki je čisto pozabil vrniti dolžno svoto, reče dotičnemu sosedu: »Ti, sinoči se mi je sanjalo, da sem bil v nebesih!« — Drugi: »Čudno, jaz pa sem sanjal, da sem v peklu dolžnike izplačeval!«

Soseda: Prvi: »Ti, kovač Lužan je dobil premijo!« — Drugi: »Ni mogoče, saj je tako trapast!« — Prvi: »Praviš, da bi bil njegov bik modrejši, ki je na razstavi premijo potegnil!«

V gostilni. Stara ženica, ki ga je rada srkala, reče krčmarici: »Mati, prinesi še eno četrtinko, to je popil kruh, eno moram pa še jaz!«

Neznan čilec. Mož je sedel za mizo in čakal kosila. Ženo, hitečo v sobo s skledo pred seboj, pa prestriže med vratmi sosedovo dekle, ki jo poprosi: »Neža, prosim, pojdite brž z menoj, materi je slabo!« — Gospodinja: »Brž grem, le hipec potrpi, da dam prasetu jesti!«

Pri čevljarju. Zalka: »Fric, čevlje mi boste pomerili!« — Čevljar: »Bodem, toda kakšne želiš: za delo močno usnje, za praznik fino robo, za ples iz teletine!« — Zalka: »Čemu cele litanije, seveda za ples, saj ste jih tudi vi nekda na plesu največ zbrusili!« — Fric: »Dobro, dobro, sem jih, sem, zato pa jih za ples delam iz teletine, da se z družbo vjemajo!«